

FM: Valsts atbalsta mehānismi bremzē inflāciju oktobrī

Publicēts: 08.11.2022.

[Inflācija](#)

[Jaunami](#)

[Tautsaimniecības analīze](#)

Jaunākie Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka pirmo reizi kopš šā gada sākuma oktobrī gada inflācija Latvijā bija zemāka nekā iepriekšējā mēnesī. Ja no šā gada janvāra līdz septembrim patēriņa cenu pieaugums gada izteiksmē uzrādīja augšupejošu dinamiku, pārtrūkstot ar katru nākamo mēnesi, tad oktobrī šī tendence apstājās. 2022. gada oktobrī patēriņa cenu indekss pieauga par 21,8% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo mēnesi. Savukārt gada inflācija septembrī bija 22,2%. Patēriņa cenu pieauguma tempu piebremzēšanas noteica valdības ieviestie atbalsta pasākumi energoresursu cenu pieauguma mazināšanai, kas stājās spēkā šā gada oktobrī. Papildus tam inflāciju ietekmēja arī pērnā gada augstā bāze.

Vienlaikus pašreiz vēl nav pamata teikt, ka gada inflācija sasniedza piķi, jo patēriņa cenas mēneša izteiksmē vēl aizvien turpina palielināties. Salīdzinājumā ar šā gada septembri patēriņa cenu līmenis pieauga par 0,8%. Ņemot vērā šā gada janvāra datus, kad patēriņa cenas mēneša griezumā palika nemainīgas, var secināt, ka cenu līmenis mēneša griezumā nepārtraukti ir audzis, sākot no 2021. gada janvāra jeb 22 mēnešus pēc kārtas. Pašreizējā situācijā, kad gada inflāciju iespaido pērnā gada augstā bāze, turpmākajos mēnešos lielāka uzmanība būs jāpievērš tieši mēneša inflācijai.

Baltijas valstīs saglabājas augstākā inflācija eirozonā. Tomēr, tāpat kā Latvijā, arī Igaunijā un Lietuvā, gada inflācija oktobrī bija zemāka nekā septembrī, turpretī gada vidējā inflācija eirozonā šā gada oktobrī turpināja pārtrūkstot, sasniedzot kārtējo rekordu jeb 10,7%. Cenu pārtrūkstums fiksēts Vācijā, Beļģijā, Īrijā, Itālijā, Austrijā, Slovākijā. Atšķirīgu patēriņa cenu līmeni un to dinamiku starp eirozonas valstīm nosaka virkne faktoru, bet galvenie no tiem ir saistīti ar atšķirīgu patēriņa groza struktūru, valsts atbalsta mehānismiem, dažādu metodoloģiju, kā nosaka un pārskata administratīvi regulējamās cenas, kā arī ar dažādu vispārējo ekonomisko situāciju katrā valstī.

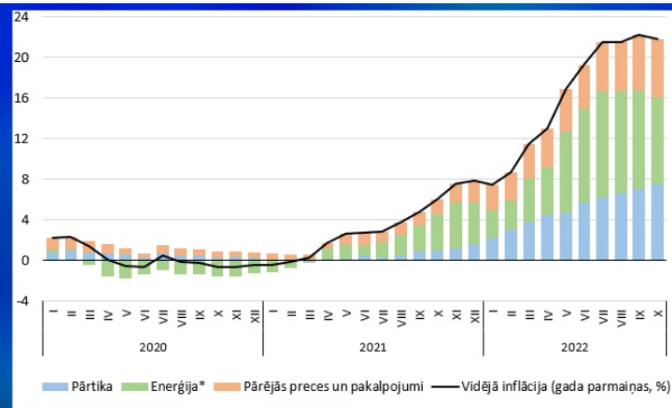
Preču cenas, salīdzinot ar pagājušo gadu, oktobrī pieauga par 25,7%, ko lielā mērā ietekmēja pārtikas, degvielas, gāzes, siltumenerģijas, kā arī elektroenerģijas cenu kāpums. Pakalpojumu cenas arī turpināja palielināties un gada griezumā bija par 10,6% augstākas. Pakalpojumu cenu kāpumu visbūtiskāk ietekmēja veselības aprūpes, ēdināšanas un viesnīcu, atpūtas un kultūras, kā arī personīgās aprūpes pakalpojumu cenu pieaugums.

Lielāko devumu patēriņa cenu kāpumā šā gada oktobrī nodrošināja ar mājokli saistīto pakalpojumu sadārdzinājums par 73,9%, ko ietekmēja elektroenerģijas, gāzes, siltumenerģijas, cietā kurināmā cenu kāpums. Sadārdzinājās arī ūdensapgādes un atkritumu savākšanas pakalpojumi. Lai arī šo preču un pakalpojumu svars kopējā mājāsaimniecību patēriņa grozā veido vien 10,6%, to cenu pārmaiņas izskaidro trešdaļu no septembrī fiksētās inflācijas, tādējādi apliecinot, ka energoresursu cenu kāpumam ir milzīga gan tieša, gan netieša ietekme uz vidējo inflāciju.

No šā gada 1. oktobra stājās spēkā valdības apstiprinātie atbalsta pasākumi energoresursu cenu pieauguma kompensēšanai mājāsaimniecībām, kuras izmanto elektroenerģiju, dabasgāzi, koksnes briketes, koksnes granulas un malku, kā arī centralizētās siltumapgādes pakalpojumus. Pamatojoties uz patēriņa cenu datiem, jāsecina, ka lielākā pozitīvā ietekme no atbalsta pasākumiem vērojama elektroenerģijas un siltumenerģijas cenās. Bez atbalsta mehānismiem gada inflācija oktobrī būtu par aptuveni 4 procentpunktiem augstāka un sasniegtu 25,8%.

Būtisks devums inflācijā bija arī pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenu kāpumam par 29,5% salīdzinājumā ar pērnā gada atbilstošo mēnesi, tādējādi arī izskaidrojot gandrīz trešdaļu no fiksētās inflācijas. Par spīti tam, ka neapstrādātās pārtikas cena pasaulē samazinās jau septiņus mēnešus pēc kārtas, pārtikas cenu pieaugums Latvijā ar katru nākamo mēnesi tikai pārtrūkst. Kopumā tas, ka neapstrādātās pārtikas cenas pasaulē samazinās, vērtējams pozitīvi, bet augstās apstrādes un loģistikas izmaksas energoresursu cenu kāpuma dēļ neļauj samazināt pārtikas gala cenu. Pārtikas cenu stabilizēšanos Latvijā redzēsim tikai nākamgad.

Devums gada inflācijā pēc izcelsmes avota (procentpunkti) un vidējās patēriņa cenu pārmaiņas (%)

*Enerģijas grupā ietilpst elektroenerģija, gāze, siltumenerģija, degviela, cietais kurināmais

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-valsts-atbalsta-mehanismi-bremze-inflaciju-oktobri>